

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU

z działalności Związku Stowarzyszeń KONGRES RUCHÓW MIEJSKICH

za okres I kadencji władz: maj 2017 – czerwiec 2019

Obecne zwyczajne walne zebranie członków jest szczególne, bo po raz pierwszy ma jednocześnie charakter sprawozdawczy i wyborczy. Kończy się I kadencja władz Związku, więc trzeba je rozliczyć i wybrać nowe władze. Sprawozdanie merytoryczne obejmuje więc całą kadencję zarządu i dotyczy wspólnej działalności Kongresu w tym czasie, nie tylko aktywności samego zarządu i jego członków.

Wprowadzenie, okoliczności

Istotnym kontekstem politycznym działalności Kongresu w okresie sprawozdawczym jako niepartyjnej organizacji „politycznej”, dążącej do zmian na poziomie krajowym (prawa, polityki miejskiej), była rosnąca **polaryzacja polityczna** w Polsce. Ma ona charakter ciągłego, pogłębiającego się konfliktu/ cyklu sytuacji konfliktowych, między dominującymi siłami politycznymi, od „góry” do „dołu” (od poziomu kraju do poziomu gminy). KRM **nie uwikłał się w te walki plemienne**, mówił swoim głosem, kierując się w swoich wystąpieniach perspektywą miejską, a nie partyjnymi uwikłaniami adresatów naszych wystąpień.

Dwie główne charakterystyki sprawozdawanego okresu:

- To była pierwsza kadencja w której Kongres w pełni działał jako formalna instytucja, czyli była to sytuacja nowa. Warto **ocenić instytucjonalizację**, jej zakres, osiągnięcia i słabe strony itd. Bo w tej kadencji ona się dookreślała.

- Niemal w połowie kadencji (październik 2018) wypadły **wybory samorządowe**, w które Kongres faktycznie, choć nieformalnie, był zaangażowany poprzez wspieranie swoich organizacji członkowskich, z których większość była w wybory zaangażowana.

W konsekwencji na plan drugi zeszyły inne aktywności. Pierwsze ustalenia w sprawie współdziałania wyborczego zaczęliśmy czynić bezpośrednio po walnym zebraniu w maju 2017, na którym powołano zarząd obecnej kadencji, zakończenie zaangażowania wyborczego nastąpiło po wyborach jesienią 2018 r., po półtora roku.

INSTYTUCJONALIZACJA, DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE

Podstawowe atrybuty instytucji zostały uzyskane, jakkolwiek nasza instytucja z kilku powodów nie osiągnęła takiej efektywności działania jak chcielibyśmy.

- Mamy swój **lokal** u stow. Prawo do Miasta, z którego kilkakrotnie korzystaliśmy zbiorowo + jest tam też nasza oficjalna siedziba. Istnieje zagrożenie utraty tego lokalu, bo PdM coraz trudniej jest go utrzymać.

- **Media internetowe** mamy i funkcjonują:

- Najbardziej systematycznie (prawie codziennie) i konsekwentnie działa **strona na FB**, jest zespół konsultujący wpisy. Sympatyków przybywa, oby tak dalej.

- Funkcjonuje **grupa na FB**, systematycznie powiększa zasięg; podobnie konto na **Twitterze** ale o zmiennej systematyczności.

- Strona **www** działa, ale nie systematycznie i nie prezentuje **naszej własnej narracji miejskiej**, nie ma kto systematycznie tworzyć albo ogarniać treści, które miałyby pojawiać się na stronie.

- Plenarna **grupa mailowa** wzrosła o ok. 30%, liczy ok. 130 uczestników i pełni funkcję obradującej ciągle nieformalnej „rady” KRM, która konsultuje działania Kongresu i zarządu w istotnych sprawach.

- Działają też doraźne **grupy messengerowe**, zadaniowe, w zależności od potrzeb.

Być może należy to wszystko zbudować **od nowa**, są opinie o takiej konieczności, na innych programach itd. ale gadżety cyfrowe nie zastąpią aktywności osób. Należy wyważyć te racje + koszty.

- Mamy konto w **banku**, obsługę **księgową**, poukładane na bieżąco sprawy w urzędzie **skarbowym** oraz w **ZUSie**, złożone papiery w **KRS**. Działa biuro KRM z najętym sekretarkiem.

- Zbieramy **składki członkowskie**, ale mało skutecznie. 16 organizacji nigdy nie zapłaciło żadnej składki (przyjęte uchwałą walnego zebrania od II półrocza 2017, + 2018, + 2019 – płatne z góry), ani nic nie wyjaśniło w sprawie swojej absencji, pomimo monitów. Z pozostałych 24 organizacji mniej więcej połowa zapłaciła tylko raz. Ciężar kosztów utrzymania KRM ponosi realnie ok. 1/3 organizacji członkowskich.

- Podjęliśmy próby pozyskiwania finansowych **środków zewnętrznych**, na wiosnę 2019 skutecznie sfinalizowane (grant Fundacji S.Batorego na VI KRM). Teoretycznie są perspektywy na kolejne dotacje, bo 2 wnioski zostały złożone, a 2 negocjowane. Bez zasilania „zewnętrznego” zasoby własne KRM są zbyt skromne dla działania efektywnego w stosunku do istniejących wyzwań. Jest to jedna z **najpoważniejszych barier** efektywnego działania w skali krajowej.

- KRM powiększył się o znakomitych **6 nowych organizacji członkowskich** i obecnie liczy 40 członków zbiorowych. To cieszy, ale trudno tę liczbę uznać za wystarczająco satysfakcjonującą. Podejmowane próby w tej materii nie były konsekwentne i nie dość skuteczne.

- **Zarząd** pracował w sposób ciągły dzięki dopuszczonemu przez opracowany Regulamin trybowi procedowania i głosowania przez internet. Odbył też cztery zebrania w realu, co nie wyczerpuje wymagań statutowych, ale nie miało znaczenia dla pracy zarządu. Odbyło się kilka spotkań technicznych ws bieżących (Lech, Marta) i kilka techniczno-organizacyjnych ws organizacji VI KRM.

AKTYWNOŚĆ WOKÓŁWYBORCZA KRM

- KRM jako federacja **nie był podmiotem wyborczym** (uchwała WZCz z maja'17) w wyborach miejskich 2018r. Nie tworzył komitetów wyborczych, nie uczestniczył w kampanii, jej finansowaniu, nie wystawiał kandydatów itd. Ze względu na znaczenie wyników tych wyborów dla miast i zaangażowanie większości członków w tworzenie lokalnych komitetów wyborczych, nie mógł jednak pozostać bierny. Kongres **wspierał** swoich członków (i sympatyków) ideowo, programowo, koncepcyjnie oraz udzielał **rekomendacji**.

- Ta kampania wyborcza była **najważniejszym zaangażowaniem** ruchów miejskich w KRM w dwóch ostatnich latach. Umożliwiła promocję RM na niedostępną w inny sposób skalę. I tworzyła możliwości udziału we władzy miejskiej, a więc współdecydowania o mieście. Udział w niej ograniczył inne zaangażowania RM, bo kampania wyborcza to duży i długotrwały wysiłek i obciążenie.

- Zorganizowaliśmy m.in. 5 jednodniowych wokółwyborczych **spotkań konsultacyjnych** (2 x Poznań, 2 x Warszawa, Łódź x 1) + dużą konferencję prasową w Warszawie, z przygotowaniem materiałów na prezentacje. Rekomendowaliśmy kandydatów do rad miast i na prezydentów z komitetów wyborczych z udziałem ruchów miejskich w 16 miastach. [Kilka innych także startowało, ale nie mogły otrzymać rekomendacji KRM ze względu na partyjne komitety koneksje]. O ruchach miejskich i starcie w wyborach ukazało się **w mediach krajowych** ok. 10 poważnych materiałów, nie licząc setek w mediach lokalnych.

- Głównego celu nie osiągnęliśmy – nie udało się nigdzie (poza Łomiankami) uzyskać **pakietu kontrolnego** w radach miast. Był to cel nierealny niezależnie od naszych usiłowań. Te wybory, wbrew kalkulacjom, okazały się zwłaszcza w dużych miastach powszechnym **plebiscytem anty-PiS** pod dyktando „paniki moralnej”. Ale to właśnie w mniejszych miastach (Ostróda, Łomianki, Sopot, Gorzów, Konin, Świdnica...) uzyskaliśmy wyniki najlepsze. W żadnym mieście nie utraciliśmy „przyczółka” w radzie miasta, w trzech miastach, w których ruchy miejskie debiutowały w wyborach, „przyczółek” udało się uzyskać.

- W kilku miastach jesteśmy po tych wyborach **3. siłą polityczną**, albo **4.**, lub *ex equo* 3.-4. z lewicą. Głosowało na naszych kandydatów ok. **145 tys. wyborców**, a liczba radnych z ruchów miejskich powiększyła się o połowę, do **24.** plus liczni radni w dzielnicach Warszawy. Licząc mniej rygorystycznie byłoby to plus kilkadziesiąt tysięcy więcej głosów oraz kilku radnych + istotne stanowiska w zarządach miast (Warszawa, Łomianki, Dąbrowa Górnicza). Nie jest to sukces, ale także nie klęska, zwłaszcza na tle wyników komitetów innych niż PiS i PO.

- W tych wyborach **narracja miejska + język ruchów miejskich był dominujący**. To utrudniało nam wyróżnianie się od innych komitetów, mających podobne przesłania w programach. Jednak to może być, wg postronnych opinii (naukowcy, publicyści...), największy sukces ruchów miejskich, bo dzięki temu nowemu językowi ma się w miastach odbywać pokojowa „rewolucja”.

- Szczegółowe wyniki wyborów komitetów z rekomendacją KRM + interpretacja są tu: <https://kongresruchowmiejskich.pl/nasze-tematy/demokracja-miejska/item/10-co-osiagnelismy-w-wyborach-2018>.

- Pytanie – **jak skonsumować** teraz z sensem raczej symboliczną obecność przedstawicieli ruchów miejskich w radach miast?

DZIAŁANIA URBI et ORBI

Przy istniejących zasobach mogliśmy przede wszystkim „dawać świadectwo prawdzie” (miejskiej). To znaczy manifestować poglądy i postawy, apelować, wydawać oświadczenia i stanowiska, pisać petycje. O wiele bardziej niż organizować i prowadzić skuteczne **kampanie społeczne** stanowiące lobbing wobec władz w istotnych miejskich sprawach. W kilku sprawach udało się działać więcej i osiągnąć więcej niż nic.

1. Quasi-kampania społeczna: Kontynuacja cyklu działań w sprawie tzw. LEX-SZYSZKO – ustaw i przepisów niższego szczebla dotyczących radykalnego ułatwienia wycinania drzew i krzewów na skalę masową. Główne działania w obecnej kadencji, po akcjach Miasta Drzew i wysyłania tysięcy listów do senatorów, lobbowania na komisji Senatu i apelowania do prezydenta RP (okres lipiec-grudzień 2016) to:

- Uwagi do nowelizacji ustawy LexSzyszko, łagodzącej skutki wejścia w życie oryginału – na rzecz wzmocnienia resztek ochrony drzew i krzewów – 26 czerwca 2017 r.

- Uwagi KRM ws szczegółowych stawek opłat za wycięcie drzew i krzewów w projekcie rozporządzenia ministra środowiska – 19 czerwca 2017 r.

Finalnie ustawa była mniej szkodliwa niż projekt wyjściowy, odnieśliśmy pewien sukces, zwłaszcza dzięki zaangażowaniu kilku osób.

2. Kampania społeczna przeciw LEX-DEWELOPER

Przed wszystkim do publicznego obiegu informacyjnego przebiła się nasza retoryka i hasło „LexDeweloper”, dotycząca „ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących”, zwanej też „specustawą mieszkaniową”. Jej wprowadzenie w życie oznaczałoby bezpowrotne zniszczenie ładu przestrzennego i krajobrazu kulturowego Polski.

- W marcu 2018 r. przyjęliśmy i rozkolportowaliśmy Stanowisko KRM wobec tej ustawy, przedłożone w ramach konsultacji społecznych na poziomie ministerialnym (projekt ustawy z 15 marca 2018).

- W kwietniu 2018 wystosowaliśmy Petycję do premiera rządu z ponad 4000 podpisów zebranych w necie i na papierze, z żądaniem natychmiastowego wycofania tego projektu. Była w tej sprawie prowadzona szeroka, ogólnopolska kampania przez KRM, z udziałem innych podmiotów oraz w mediach. Dzięki między innymi niej niektóre, najgorsze zapisy projektu zostały złagodzone.

3. Quasi kampania społeczna w związku ze zmianami Kodeksu wyborczego i innych ustaw.

W listopadzie 2017 r., na niespełna rok przed wyborami samorządowymi pojawił się w obiegu publicznym projekt zmian w Kodeksie wyborczym oraz ustawowych zmian towarzyszących: „o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych”.

- Kongres opracował Stanowisko zawierające uwagi i rekomendacje, w części popierające proponowane przez PiS zmiany (np. dwukadencyjność na stanowiskach prezydentów miast/ wójtów/ burmistrzów; obniżenie do 500 wymaganych głosów poparcia dla inicjatywy uchwałodawczej mieszkańców; i in.), w części krytyczne (np. osłabienie pozycji sędziów w obsłudze procesu wyborczego).

- To Stanowisko zostało skierowane do autorów projektu w rządzie, szeroko kolportowane przez KRM oraz 9 grudnia 2017 było zaprezentowane na Obywatelskim wysłuchaniu publicznym w sprawie ww. projektu, które odbyło się na Uniwersytecie Warszawskim. KRM był współorganizatorem tego wysłuchania.

Niektóre nasze uwagi zostały uwzględnione w uchwalonej ustawie.

4. Stanowisko KRM z poparciem Deklaracji Warszawskiej

W maju 2017 r. poparliśmy tę deklarację, która dotyczy wdrażania **miejskich polityk narkotykowych** opartych na dowodach naukowych. Jest ona stanowiskiem przedstawicieli władz lokalnych i krajowych, decydentów, naukowców, organów ścigania, reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego, użytkowników substancji psychoaktywnych oraz instytucji prowadzących programy leczenia i redukcji szkód. Dokument opiera się na 7 postulatach zebranych i opisanych w 2010 r. w Deklaracji Praskiej.

5. Stanowisko KRM w sprawie poparcia Miejskich Strategii Równych Szans

Przyjęte w maju 2017, zawierające apel do samorządów o partycypacyjne opracowanie i wdrożenie Miejskich Strategii Równych Szans. Apel realizował 15 TEZ Kongresu Ruchów Miejskich, a także zapisy Paktu Amsterdamskiego, ratyfikowanego przez kraje członkowskie UE, w tym Polskę w 2016 r. Następnie to Stanowisko było prezentowane podczas IX Kongresu Kobiet w Poznaniu we wrześniu 2017 r.

6. Stanowisko KRM wobec reformy szkolnictwa wyższego.

Czerwiec 2017 r. – Kongres Ruchów Miejskich wyraził w nim swój niepokój wobec projektowanej reformy szkolnictwa wyższego. Postulowała ona m.in. koncentrację środków finansowych w nielicznych uczelniach metropolitalnych kosztem uczelni związanych z mniejszymi miastami. Groziła także upartyjnieniem uczelni na skutek ograniczenia samorządności akademickiej. Stanowisko powstało na prośbę środowiska młodych naukowców prowadzącego krytyczny dialog z ministerstwem.

7. Sprzeciw KRM wobec prowadzonych działań legislacyjnych zmierzających do zmiany ustroju sądów powszechnych, zmian w Krajowej Radzie Sądownictwa oraz Sądzie Najwyższym.

W lipcu 2017 r., kiedy w całym kraju odbywały się łańcuchy Światła Kongres zaprotestował przeciw przepisom, które stanowią zagrożenie dla zachowania prawa obywateli do bezstronnego sądu i rzetelnego procesu, zagrażają gwarancjom przestrzeganiu praw i wolności człowieka i obywatela oraz demokratycznym ramom ustroju państwa polskiego.

8. List otwarty do ministra środowiska w obronie alei przydrożnych – lipiec 2017 r..

List ten, jeden z wielu w sprawie wystosowanych, przyczynił się do tego, że ministerstwo zadeklarowało, iż nie ma zamiarów ani planów wycinania przydrożnych alei.

9. Uwagi KRM do projektu ustawy o jawności życia publicznego.

Opracowane w listopadzie 2017 przez aktywistów Kongresu i złożone formalnie przez Związek Stowarzyszeń KRM w ramach konsultacji publicznych projektu.

10. Stanowisko KRM w sprawie projektu tzw. Ustawy inwestycyjnej.

Przyjęte w lutym 2018 r. Odnosiło się do projektu ustawy z 14 listopada 2017 o zmianie niektórych ustaw w związku z uproszczeniem procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie zmian w planowaniu przestrzennym. Jako Związek Stowarzyszeń KRM wyraziliśmy ministerstwu infrastruktury swoje poparcie dla proponowanych zmian w planowaniu przestrzennym i zwróciliśmy się z apelem o przyspieszenie jej procedowania, by jak najszybciej trafiła do Sejmu.

11. Apel do władz miast ws jawności w planowaniu przestrzennym.

W marcu 2019 organizacje zrzeszone w KRM przy wsparciu Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska, z inicjatywy „Magazynu Miasta” skierowały do władz wybranych polskich miast wnioski o udostępnienie rejestrów decyzji o ustaleniu WZ i decyzji o ustaleniu LICP, wniosków o sporządzenie lub zmianę MPZP; wniosków o pozwolenie na budowę i decyzji o pozwoleniu na budowę, zgłoszeń, rejestr spotkań z przedstawicielami podmiotów komercyjnych, których tematem były kwestie związane z wydawaniem decyzji o WZ, złożonymi wnioskami o sporządzenie lub zmianę MPZP oraz odpowiednimi wnioskami.

12. Stanowisko publiczne KRM ws referendum w Lublinie

W kwietniu 2019, na kilka dni przed planowanym referendium przesłaliśmy władzom miasta Lublina i mediom to Stanowisko, z inicjatywy lubelskich aktywistów miejskich. Dotyczyło zmiany planu miejscowego oraz studium przestrzennego umożliwiających zabudowę tzw. Górek Czechowskich, zgodnie z dążeniem dewelopera, właściciela terenu. Referendum deweloper przegrał, ponadto z powodu niskiej frekwencji było ono nieważne.

13. Patronaty Kongresu Ruchów Miejskich,

Między innymi dla Zielonego Uniwersytetu, Festiwalu Książka i Miasto w Poznaniu oraz dla Tygodnia Drzew i Festiwalu Ekoidei w Białymstoku, organizowanych przez Instytut Działań Miejskich.

14. VI Kongres Ruchów Miejskich w Ostródzie i Iławie

Organizowany jest od końca 2018, po wyborach miejskich, pod hasłem: „**Miasta małe, średnie i duże**”, przede wszystkim przez Stowarzyszenie **RzeczJasna**, część zarządu i pojedynczych ochotników. Istotne – pozyskanie niemałych środków (największych w dziejach na nasz zjazd kongresowy) od Fundacji S.Batorego. Po drodze – debata z naszym udziałem w Fundacji S.Batorego „Miasto jako wspólnota”, zapowiadająca VI Kongres.

WNIOSKI-REKOMENDACJE USTĘPUJĄCEGO ZARZĄDU
(Załącznik do Sprawozdania)

1. **Wybranie mniejszego zarządu** (5 osób?) jako **grupy zadaniowej**, a nie proporcjonalnej terytorialnie ogólnopolskiej reprezentacji ogółu organizacji. Grupę nie tylko polityczną, także menedżersko-merytokratyczną, wykonawczo obsługującą zadania wyznaczone przez Kongres.
2. Stworzenie **biura-sekretariatu** z prawdziwego zdarzenia, jako odpowiednio wyposażonej, efektywnej i kompetentnej obsługi działań Kongresu, z wystarczającą obsadą.
3. Skuteczne pozyskiwanie **środków finansowych**. Ich niedostatek uniemożliwia zorganizowanie efektywnego i ciągłego lobbingu w miejskich sprawach wobec władz krajowych i instytucji centralnych oraz promocję w mediach. Nasza dotychczasowa działalność ma trochę cech symbolicznych gestów wobec decydentów, trochę skutecznych czasami, jeśli media zdecydują się podnieść temat.
4. Konieczne jest dysponowanie ekipą redaktorsko-publicystyczną zdolną do ciągłej, systematycznej kreacji treści – **własnej narracji miejskiej KRM**, przez nas upowszechnianej, a nie tylko kolportowanie tego, co inni ogłaszają – nasza strona internetowa jako źródło tego przekazu.
5. **Twórczość intelektualna**, w tym badawcza i ekspercka. Musimy jako zbiorowość mieć profesjonalne kompetencje merytoryczne do wypowiedania się o mieście ze specyficznej perspektywy potrzeb i problemów mieszkańców, która jest różna od władz i biznesu. Think tank?
6. Zorganizowanie ciągłego **przepływu informacji** od poszczególnych organizacji członkowskich w różnych miastach do KRM, i na odwrót, oraz pomiędzy nimi, ciągła bieżąca współpraca
7. Skuteczne zaproszenie **nowych organizacji do członkostwa**, w tym zwłaszcza z mniejszych miast oraz regionów gdzie nie ma ruchów miejskich, chociaż miasta całkiem licznie istnieją.